

Депутаттын үлүү

Республиканын колхоз, совхозтарында аял-иштин планын оналгандарынын чечимдеринин үстүндө турган депутаттардын үзү-хузу ээси эес дээрли тодорай. Ош чыккан Улут-Хем райкүсө-комун шийтирип баулар. Торгалым суурга бир-ле дугаарында организастан эрттирген депутат хушунден коруп болур.

«Күш-ажылдын хосту» колхозтун аял-иштин планын хогжудеини тода кор-гусен диаграммаларын, планын онал-галарын күтсөлдөин болган аялданган хушудегерия бижэи коргүзүгери баа муракчы депутаттарын чурттары хан-намыз асан кезде клубка Улут-Хем ра-йонунд кезде Советтеринден болган ко-жазы Чоюн-Хемчинтен чалаттырып келген депутаттар долдур олурукан турган. Улут-Хем райкүсөкомун даргазы К. Бу-дук-оол депутат хуш аялданган деп чарластарга оркестр үнү динчирен-ле уен-ген. Дараазында ол колхозтун планын оналгаларын күтсөлдөини Торгалым кезде Советтун депутаттарынын идеяк-кенин кирпиркени баа оске-даа чарлерден келген депутаттар боттарынын аял-чор-удулганын санал-оалышта чугалааннар.

Коммунисттик партиянын XXIII съезди-де болуп турган хушунде Улут-Хем районун аял-иштин планын хушунде эл сазар кылат планын 105,1 хуш, сүт-тү—129,7 хуш күтсөткен. А «Күш-ажылдын хосту» колхозтун аял-иштин планын оналгаларын аял күтсөдип, эл-

тү—105,3 хуш, сүтү—162,6 хуш күтсөткен. Колхозтун саялчылары эрткен чылдын бирги кварталында бир инеке оналштыр 178 кг сүт сагган болза. 1966 чылдын бир-га кварталында бир инеке оналштыр 208 кг сүт сагган. Эрткен чылдын бир-ги кварталында нияти сүт сагданган 88436 кг турган болза, бо чылдын бирги квар-талында 117379 кг четкен. Колхозтун бо чедипишкенин баа бир үндөини де-путаттарын түндөдиг аялданган дээр-тин Торгалым кезде Советтун секретары М. Лепко саналышта демделген. Ол ко-езде Советтин депутаты Санчай-оол Кыр-гыс эрткен чылдын бир инеке оналштыр 1823 кг сүт сагган. Бо чылдын баштай-гы үш айында бир инеке оналштыр 260 кг сүт сагган. Ол-аа кезде Советтин депутаты, механизатор Владимир Россо-хин эрткен чылдын 472 га черини тара-зын ажаан алган болган нияттен-биле 6342 центнер дүжүттү алган. Сессиялар-нын үндүрген шийтирлеринин күтсөлдө-ини хыналдамын кезде Советтун де-путаттарын чурдуу, ону сонгучу бурзуне таймыздарын берин, шийтирлерин күт-сөлдөини масса чончу эилелден турар. Хой-иштин күжү-биле Торгалым сес-чим шквалынын сөтсөлдөини чуртукан; шквалын шуктуралаан, шийти шесереп кылган. Торгалым кезде Советте 6 док-таамал комиссия аялданган турар болган 32 депутаттарын хаара туткан. Уаус оор-едилгенин талазы-биле доктаамал ко-

мисия (даргазы А. Биче-оол) эки аял-ды деп саялдан турар. Комиссиянын кешичишери тускай хушудегерия. Эрткен чылдын суурда шквала намызы урутар ооредилгеже бүрүн хаара туттунган.

Калдык камгала талазы-биле доктаамал комиссия бичин урутарын профилактик-тин шийчилгезин чордуу, чончу орту-зунга ары-шесер, медицина талазы-биле таймызды аялдарын доктаамал кылып турарын эми А. Чупракова чугалаан. Колхозтун фермаларында, бригада тоол-органе ары-шесерини хыналдамы баа саялчыларынын шийчилгезин доктаамал чордуу келген. Часкы хуш аялдарын болган дүжүт ажаан алымкынын үндөи бригада төптеринге салбалагени-нерин үндүрүп турар.

Суур чаалгайдылазынче, колхозчу-ларын аялдырал-чурталазынче угаган хемчегерин чордуула хой-иштинге, активтерин күжүге дайнырып онал-ажытып. Депутат хушунге киржири-биле Чодураа суурдан келген Торгалым кезде Советтин депутаты Ф. Байыр суур чаа-гайдылазынча депутаттарын аял-жыт аялдын организастан чуртуканын демделген. Эрткен чылдын хой-иштинин күжүгү мш олуртулазынче меоизион-ини түндөинде шквала, эилелге, клуб де-аксирини ногаанчтырган. Бичин садч-гаштарын, бажычар чанында олурткан мшштарын саны көндүп келген. Кул-

туртук бажыч дээр социалисттик чарыш калбарган. Колхозтун фермаларында кы-зыл булуннар аялданган турар, сайтылаан

да эл эки чаалгайдыткан суур дээр социалисттик чарыштын бирги черин Чоду-раа суур ээлэи. Чалдып келген Чоюн-Хемчин райкүсөкомун даргазынын олакчызы эл Динлов депутат хушунд киржичеринге байыр чедирип чүсе чугалаан.

Улут-Хем райкүсөкомун шийтирип баулар эрттирген депутат хуш органи-застан, Мичалда-даа депутаттар боттарынын, квартал комитеттеринин болган депутаттар боттарынын аял-дын тода коргүзүп, бо талазы-биле дур-жуулап депутаттарын саял-оалым чугаладык коруу организастан чугу-ла турган. Ол мшаш эл-туранын уаусу дружаларын аялдын сонуган, ош кижизидилгел ролон, боттук шийте-рин коргүзүп турган, чедер, четсес та-ларын аялданган арган аялданган бо-за, врагчылар, хуштаннар, аял кылбе чалгаалар-биле демсесге дээртин сал-дарын чедирер ийик.

Хоорай, суур баа кезде Советтерин доктаамал комиссияларын аялдын улам идеяк-кенин, депутаттарын сон-гучулар мурунуга өтсөттү болурун че-дип алыры чугула. Сессияларга шийтир-лөн айттырларын аялдыралга ботта-ндарда депутаттарын дачыштыр акти-терге болган бугу-иштинин уаус күжүгө дайныры чугула.

Ш. МОНГУП,
бистек тускай корр.

ЧУРУКТА: Бөлүк депутаттар.

Фото: В. Куликовтуну.

ЛЕНИНЧИ ХҮННЕР ТЫВАДА

В. И. Лениннин төрттүнгөн хуну—апрель 22 чоок-шулаан. Республиканын өөредилге, албан органи-зация, бүдүрүлге черлеринде ленинчи хуннерге бе-леткел аялдары бо хуннерде чоруп турар. Улут баштынчынын аялдарынын, ону революсчю оруунун, шылгарангай аял-чорудулганын дуга-йында номчулгалар школаларда, бүгү-ле библио-текаларда калбарган. Баштынчынын төрттүнгөн хунун таварыштыр пионер дружиналары байырлыг чымыштары эрттиргенин белеткенип турар.

Туранчыларда

Тураннын район библиотеканын «Тыва АССР-нин эл библиотеканы» деп телептин-биле эдилеп турар. Ол библиотеканы кир-берген кижы шесерин, коруш-туг кылдыр кылдыккан делегел-лерин дораан-на эскерип, кижиз-гедиян кынар угадырыптур. «Ле-нин башкы бистин оруурасту чы-рыдып турар» деп эл аттыс де-легалыч улаш баштынчынын төрт-түнгөн хунун таварыштыр берип тургускан. В. И. Лениннин хуну, улуг хемчегерин портрет чурдуу кылба база тургускан. Ол делегал-де улуг Ленинни чогаалдары, ош фото-чуртуктары, ош дугаидини сакташкычтары бижэи номнар белетткен.

Библиотеканын аялдары Л. И. Матина мынчаар чугалап турар: — Ленин дугаидында чогаалдар-ны номчулчулар улуг сонугура-ла-биле номчул турар. Аж безин ды-ка хой номнар номчулчулар ду-ланда. Владимир Ильяичин дуга-йында кандыг номнарнын бар-нын, мында чуну дугаидын бижит турарын библиотеканын аялдары бистер номчулчуларга та-ныштырып турар бис.

Мерген уаанын улуг генийин фотоаларын коргускен делегалыч, аялдарын база-ла Туран би-блиотеканында тургускан.

Туран хоорайда урулар болган школалар библиотекалары, пионер-лер бажында база-ла мшынды делегалар тургускан. Аялдар номчулчулар В. И. Ленин дуга-йында чогаалдарын, номнарны улуг сонугура-ла-биле номчул, би-блиотеканын аялдары мшынды школаларга мынчир номчулчу-лар, аял-бугу массала аялдар-ны чордуу турар.

Т. САЯН-ООЛ.

Баштынчыга ынакшыл

Тожду Чиндир көк эшмекер. Мекендер кыш, чад көк мөңгүлө-гөн. Бидик-бедик бизенерин са-сылатка олура көрөсө, чүрөк ши-ээр, мынар-ла чиге соңу талаже керил-көстүп чоруп барылаан. Кезек-кезек хөлүкчелерини удур-тукан хар шугал алган, каскы хунуң херелдеринге чайыктыган чыдар. Ынар-ла дээр биле чеп-нин тудушканында, аданкар чы-дырлар дег, үзүк-чазык булуттар оюлган. Тоора-Хем эртен, кезеж-аары-биле тынып, ак көвүкүсү ту-малкы үндүрүп чыдар.

«Совет Тыва» колхоз. Колхоз даргазы ССРЗ-нин Дзиди Советин депутат Василий Сангеленин Тамдын-оолдун кабинетин. Дара-биле колхозтун аял-иштинин дугаидын херелдеп олур бис.

Владимир Ильич Ленинни ту-раскаан колхоз төвүндө иш чедер тургускан. Бирзээ колхоз клүбүнүн чамында. Ында мындыг бижиктер бар: «Владимир Ильич Ленинге «Совет Тыва» колхозунун

колхозчуларынын. База бирзээ сес чыл шквалын чамында. Ук тураскааларын Василий Сангеленин Сочи хоорайда кылдырып эк-келген. Сес чыл шквалын чамында пилерге болган комсомолга аялдар салакчыларын хушээп алыр чери ол.

Ыраккы Тожду, ол-бо чүгүндөн чыгыр ногаан эшмекер хаажылаан колхозчу суурда, улуг баштынчы-нын тураскааларын тургускан, ират чончу ынакшылын дээр-и ол.

«Лениннин изин итсез, ашта-вас-даа, түрөөс-даа»—деп, шүгү-чунуң бижэини сактып, бодол чо-руура, сепил-сакшыткы хам-зындан мындыг одурулар ала-чайлар-ла аска өтсөжип, кутту-луп кээр болду.

Уаакчылар дээдиз — Улуг — Ленин өөредил — Шыңалымыс дайныр ол. Шыңалымыс дайныр ол.

М. ДОРЖУ.

АНЫЯК КЫЗЫЛЧЫЛАРДА

Кызылдын пионерлер бажыны Ленинчи хуннерге белеткелди ша-да-ла эгелзэн. «Уш салаалдын учуражылыгы», олар сэдү, школаларын бот-тымынгар уран чугу көрүлдөи дээр аял-бугу соңу аялдарын чуртуклаан. Пионерлерин «Факел» атты хоорай итавы бугу аялдарын удур-туп турар. Школаларын пионер дружиналарын дарааларын бер-бишак, итаб аларын аялдын удуртуп, кынар. Салы Шунеск 15С-ке бээр демир кескилдиз

чымырын шалмыч айм апрель 6-тен май 5-ке чедир хоорай дру-жиналарында чарааан.

Улут баштынчынын төрттүнгөн хунуң пионерлер онза белеткер-лиг учуражыр соргузаны салып алган. Апрель 14-тен 21-ге чедир куш-ажылдын Ленинчи хунуң чарлаан. Дружина бурзу тускай долаалган. Дараалын күтсөлдө-ин В. И. Ленинни төрттүнгөн хунуң хоорай итавын алет-кээрлер.

Б. ДИРЧИН.

ФЕРМАЛАР

Фермалар ады	Бир иштөөнүң саткан сүт (кг-биле)	Аял-агы	Район
Кара-Булуң	620	«Межегей»	Танды
Доора-Хадма	518	«	«
Алаак	504	«	«
Топ	503	«Кок-Тей»	Кызыл
Өөк	473	«Искра» колхоз	Бий-Хем
Туран	416	«Кызыл тараачын»	«
Чап-Тал	411	«УТКА 25 чылы»	Улут-Хем
Кулдуу	403	«Янегей»	Танды
Мойай	380	«Искра»	Бий-Хем
Чкаловка	377	«Янегей»	«
Шийлиг	377	«Тилелге» колхоз	Каз-Хем
Бижиктиг-Хая	376	«Барыш»	Барыш-Хемчик
Топ	347	«Коммунизмче орук» колхоз	Каз-Хем

МУРНАКЧЫЛАРНЫҢ КӨРГҮЗҮҮ КЫЙГЫРЫП ТУР

1966 ЧЫЛДЫҢ БИРГИ КВАРТАЛЫНЫҢ ТҮҢНӨЛДӨРИ-БИЛЕ

Хойжулар СААНЧЫЛАР

Хойжуларнын фамилиялары	100 хойба онал-гыр аял-агы (кг-биле)	Аял-агы	Район
О. Содуль-оол	121	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
Н. Самбуу	118	«Ленинчи орук»	Каз-Хем
Х. Мондугу	115	«	«
Б. Калчанай	114	«Искра»	Бий-Хем
Т. Дандар	112	«	«
Т. Даш-оол	112	«	«
М. Шойлаа	111	«	«
М. Шап-оол	110	«	«
С. Кызыл-оол	110	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
К. Дажы	109,9	«Тилелге» с-э	Танды
В. Ким	106	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
К. Седен	105,5	«Тес-Хем» с-э	Тес-Хем
А. Севилбаа	104	«Час орук»	Эрзин
М. Пырла	104	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
П. Эреэтин	104	«Тээли» с-э	Бай-Тайга
С. Чудуун	103	«Тээли» с-э	«
О. Эрес-оол	103	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
О. Токел-оол	103	«Межегей»	Танды
К. Чинжит	103	«Коммунизмче орук»	Эрзин
А. Олчеймен	103	«Улут-Хая»	Улут-Хем
Х. Дадар-оол	103	«	«
М. Коптай	102,7	«Тес-Хем» с-э	Тес-Хем
А. Ярвал	101,1	«	Бай-Тайга
С. Данды	101	«Тээли»	Бий-Хем
М. Сундуй	101	«Өөк» с-э	«
В. Одушпал	101	«Коммунизмче орук»	Каз-Хем
П. Хайжок	100,5	«Тес-Хем»	Тес-Хем
О. Шаравин	100	«Искра»	Чоюн-Хемчик
Д. Донпан	100	«Час орук»	Эрзин
С. Сагаачы	100	«	«
Д. Шырап	100	«	«
Д. Кок-Хаай	100	Ленин аттыг	«
В. Седип-оол	100	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
С. Дамды	100	Ленин аттыг	Эрзин
О. Намдал	100	«	«
Б. Санжий	100	«	«
К. Ким	100	«	«
А. Давая	100	«	«
Д. Давалай	100	«Октябрь 30 чылы»	Каз-Хем
К. Калдар-оол	100	«Тээли»	Бай-Тайга
М. Седип	100	«УТКА 25 чылы» с-э	Улут-Хем
С. Чудуун	100	Дурикулга станциясы	Танды
К. Сендажы	100	«Өөк»	Бий-Хем
В. Найды	100	«Хайды»	«
С. Малы-оол	100	«	«
Ч. Хуурай-оол	100	«Тес-Хем»	Тес-Хем
Н. Санчат	100	«	«
Д. Дарыймаа	100	«Чодураа»	«
С. Арадин	100	«	«
Ш. Ак-оол	100	«	«
Д. Ланза	100	«	«
Б. Чалчымдай	100	«	«
С. Дагба	100	«	«
С. Хайжы	100	«	«
М. Сыдам-оол	100	«	«
П. Чайбар-оол	100	«	«
Б. Сырат	100	«	«
С. Хуер-оол	100	«	«
И. Дамзыры	100	«	«

Саанчыларнын фамилиялары	100 хойба онал-гыр аял-агы (кг-биле)	Аял-агы	Район
О. Шортан	796	«Сүт-Хал»	Чоюн-Хемчик
З. Кравченко	777	«Межегей»	Танды
Е. Пестерева	724	«Эзегес»	Танды
З. Сабельникова	679	«Межегей»	«
В. Воробьева	666	«	«
А. Чулуш	635	«	«
Д. Сереш	646	«Сүт-Хал»	Чоюн-Хемчик
Т. Кавай-оол	646	«Кок-Тей»	Кызыл
О. Биче-Уруг	635	«Кок-Тей»	«
Т. Оюн	617	«Межегей»	Танды
Р. Некрасова	609	Дурикулга станциясы	«
С. Шилпенко	606	«Межегей»	Танды
М. Болесла	598	«Искра» колхоз	Бий-Хем
М. Копцева	593	«Искра»	Бий-Хем
А. Багай-оол	592	«Тилелге»	Каз-Хем
Г. Дуларева	583	«Искра»	Бий-Хем
О. Баг-оол	566	«Кызыл тараачын»	«
О. Ундес	555	«Сүт-Хал»	Чоюн-Хемчик
Т. Ондар	551	«Кок-Тей»	Кызыл
Х. Кувижаал	550	«Чыраа-Бажы»	Чоюн-Хемчик
К. Таан	550	«	«
Т. Куулар	537	«Кок-Тей»	Кызыл
Н. Пичик	536	«Күш-ажылдын хосту»	Улут-Хем
А. Бузайкова	535	Дурикулга станциясы	Танды
М. Ошук-Саар	533	«Чыраа-Бажы»	Чоюн-Хемчик
М. Ошук	533	«	«
Д. Кара	521	«Сүт-Хал»	«
О. Анай-Кок	520	«Кок-Тей»	Кызыл
Н. Кайрамытова	513	«Эзегес»	Танды
П. Ондар	512	«Сүт-Хал»	Чоюн-Хемчик
С. Кок-Кыс	511	«Күш-ажылдын хосту»	Улут-Хем
О. Бичедей	498	«Шектор»	Барыш-Хемчик
Н. Прит	495	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
М. Алдым-кыс	492	СЭП XXII съездин аттыг	Чоюн-Хемчик
А. Уэгийен	487	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
А. Балагашева	481	«	Бий-Хем
К. Курнады	481	«УТКА 25 чылы»	Улут-Хем
М. Бадал	470	«Күш-ажылдын хосту»	Улут-Хем
В. Делзанипа	466	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
К. Долгар	465	«Барыш»	Барыш-Хемчик
Е. Иванова	464	«Искра»	Бий-Хем
К. Архипова	459	«Тилелге»	Каз-Хем
Е. Бурикова	459	Дурикулга станциясы	Танды
Б. Барышпаа	458	«Өөк»	Бий-Хем
А. Намытай	448	«Күш-ажылдын хосту»	Улут-Хем
А. Хертен	444	«Барыш»	Барыш-Хемчик
Л. Попова	444	«УТКА 25 чылы»	Улут-Хем
Е. Саян	441	«Кок-Тей»	Кызыл
Е. Иттечева	441	«Кок-Тей»	«
Т. Навалтай	439	«Найрал»	Улут-Хем
О. Копек	438	«Сүт-Хал»	Чоюн-Хемчик
Х. Шолбайты	432	«Сүт-Хал»	Чоюн-Хемчик
М. Албажанова	429	«Кок-Тей»	Кызыл
С. Саая	425	«Барыш»	Барыш-Хемчик
С. Маскир-оол	425	«Өөк»	Бий-Хем
Н. Шемиякина	421	«Революциянын чабы-жы»	Танды
М. Давая	418	«Тилелге»	Каз-Хем
С. Кара	416	«Сүт-Хал»	Чоюн-Хемчик
Н. Бочкарева	415	«Тилелге»	Каз-Хем
О. Олчей	414	«Найрал»	Улут-Хем
Х. Уйнукап	411	«Найрал»	Улут-Хем
С. Кара-кыс	410	«Күш-ажылдын хосту»	Улут-Хем
В. Ролдугина	407	«Кок-Тей»	Кызыл
З. Саая	403	«Большевик»	Барыш-Хемчик
Б. Эртежи	402	«Тээли»	Бай-Тайга
Г. Хайдывай	400	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем

Бызаа ажаакчылары болган инек кадарчылары

Фамилиялар	хонуга негизде дозун (грамм)	Аял-агы	Район
Павлова	1100	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
Чамзын-оол	1000	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
Ланшина	990	«Октябрь 14 чылы»	Каа-Хем
Завьялова	980	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
Тюкалова	950	«Революциянын чал-быжы»	Танды
Ануфриева	870	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
Бупина	855	«Революциянын чал-быжы»	Танды
Белекпеи	844	«Искра»	Бий-Хем
Желсапиков	843	«Кызыл тараачын»	Бий-Хем
Рудакова	815	«Революциянын чал-быжы»	Танды
Ходырева	787	— — —	»
Власенко	772	Дуржулда станицяны	»
Кара оол	751	«Октябрь 14 чылы»	Каа-Хем

